

KOMUNIKATY

Międzynarodowe Stowarzyszenie Redaktorów Czasopism nt. Uzależnień (ISAJE)

Powstało Międzynarodowe Stowarzyszenie Redaktorów Czasopism nt. Uzależnień /International Society of Addiction Journals Editors – ISAJE/, którego członkiem i jednym z założycieli jest redakcja kwartalnika „Alkoholizm i Narkomania”. Poniżej zamieszczamy tłumaczenie tekstu, jaki ukazał się w kwietniowym numerze miesięcznika „Addiction”, opisujący cele i zadania, jakie stawia sobie Stowarzyszenie.

Autorami tekstu są Griffith Edwards i Thomas F. Babor, którzy wyrazili zgodę na jego przedruk.

Z publikowaniem czasopism wiążą się pewne stale powtarzające się problemy. Są to sprawy, które wprawiają w zakłopotanie redaktorów, zaś autorzy i czytelnicy mają prawo wiedzieć, że na problemy te reaguje się konsekwentnie i właściwie. Przykłady? Oto tylko kilka ilustracji tego typu zagadnień, o których mówimy i które domagają się uwagi. Czyjś artykuł zostaje odrzucony na podstawie stronniczej oceny recenzenta z powodu oczywistego, choć nieujawnionego wprost konfliktu interesów; ważne wyniki badań zostają opublikowane w czasopiśmie nieangielskojęzycznym, lecz przez całe lata nikt ich nie cytuje, ponieważ czasopismo to nie jest uwzględniane w Current Contents (dobrym przykładem jest tu historia płodowego zespołu alkoholowego); sprawozdanie z badań odrzucane kolejno przez trzy różne czasopisma, z powodu niemożliwych do poprawienia błędów w schemacie badawczym, zostaje opublikowane w czwartym czasopiśmie, przy czym w tekście nie zmieniono ani słowa, nie ma też śladu reakcji na wcześniejsze uwagi krytyczne. Takie rzeczy zdarzają się w każdej dziedzinie nauki, lecz publikowanie prac dotyczących uzależnień wiąże się ze specyficznymi problemami wynikającymi z ingerencji przemysłu w badania i publikacje o tej tematyce (Babor, Edwards i Stockwell 1996).

Aby lepiej radzić sobie z takimi problemami oraz przyjąć uzgodniony i przejrzysty sposób postępowania w takich przypadkach na przyszłość, tak aby nie trzeba było za każdym razem od nowa poszukiwać doraźnych rozwiązań, należy przyjąć zdroworozsądkową strategię organizacyjną, czyli doprowadzić do współdziałania wszystkich czasopism poświęconych uzależnieniom po to, by opracować wspólne rozwiązania ich wspólnych problemów.

Na zaproszenie Katedry Zdrowia Publicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego zorganizowano zatem w Krakowie w lipcu 2000 roku konferencję, na której odbyło się coś potencjalnie ogromnie istotnego dla przyszłości czasopism poświęconych uzależnieniom. W spotkaniu, w którym wzięła udział grupa 25 osób reprezentujących 23 takie czasopisma (wiele innych czasopism wyraziło swoje poparcie i prosiło, by je informować na bieżąco), a także przedstawiciel SALIS (Substance

Abuse Librarians and Information Specialists – Stowarzyszenia Bibliotekarzy i Specjalistów ds. Informacji Naukowej z dziedziny Uzależnień), uzgodniono statut. Statut ten powołał do istnienia, nadał formę i określił przyszłość Stowarzyszenia, które w Artykule II definiuje swoją misję w sposób następujący:

„Misją Stowarzyszenia jest promowanie doskonałości w przekazywaniu informacji naukowej na temat uzależnień i zagadnień pokrewnych. Konkretnie cele Stowarzyszenia są następujące: (1) ułatwianie współpracy i komunikacji między redaktorami poświęconych uzależnieniom czasopism wydawanych w różnych częściach świata i w różnych językach, (2) podwyższanie standardów redagowania i promowanie profesjonalizmu w redagowaniu czasopism poświęconych uzależnieniom, poprzez szkolenie, samokrytycyzm i samorządność, (3) promowanie badań naukowych nad recenzowaniem przez kolegów oraz nad redagowaniem tekstów poświęconych uzależnieniom, oraz (4) ułatwianie i wspieranie korzystania z nowych technologii informatycznych w tej dziedzinie”.

W tekście tym zawarta jest klarowna intencja ISAJE – będzie ono bardzo praktycznie dążyło to tego, by na całym świecie publikowanie czasopism z tej specjalistycznej dziedziny stało się przedsięwzięciem bardziej efektywnym, skutecznym i etycznie świadomym, i wobec tego ogólnie zdolnym lepiej służyć dobru publicznemu. Czasopisma pomagają stworzyć i zdefiniować jakąś specjalistyczną dziedzinę, zaś współdziałanie jest prawdopodobnie znacznie bardziej produktywnie niż praca w pojedynkę. Powstanie tej nowej sieci redaktorskiej specjalnie dla uzależnień odzwierciedla ogólniejszą tendencję w dziedzinie publikowania prac medycznych i naukowych, a mianowicie zakładanie specjalistycznych grup zainteresowań przez czasopisma definiowane według sektorów.

Przyjęcie omawianego statutu sformalizowało działania podejmowane od trzech lat poprzedzających spotkanie krakowskie. Zapoczątkowała je konferencja w Farmington, Connecticut, w lipcu 1997 (Edwards i in. 1997), której rezultatem było opublikowanie Porozumienia z Farmington (the Farmington Consensus, 1997).

Dalszym ciągiem tego procesu była konferencja we Florencji w lipcu 1999, a także liczne konsultacje między konferencjami. Przed konferencją krakowską wiele cennej pracy włożono w opracowanie projektu statutu, doprowadzając do takiego stadium, w którym można go było zaprezentować i przedyskutować.

W Krakowie uzgodniono reguły członkostwa i prawa do głosowania, przyjęto procedury wyboru osób pełniących funkcje w Stowarzyszeniu oraz członków Zarządu, a także wiele innych podstawowych przepisów zwykłych i koniecznych przy zakładaniu profesjonalnego Stowarzyszenia. Zdecydowano, że przez najbliższe dwa lata biuro administracyjne ISAJE będzie mieściło się w redakcji *Addiction* (w National Addiction Centre – Krajowym Ośrodku Uzależnień w Londynie), i że będzie nim kierowała Susan Savva.

Kolejne zebranie plenarne odbędzie się w lecie 2002, lecz w międzyczasie ISAJE będzie bardzo aktywnie działało w kilku kierunkach, poprzez grupy robocze powołane do przeanalizowania następujących zagadnień i przedstawienia odnośnych raportów: Etyka, Edukacja i Szkolenie, oraz specyficzne problemy, z którymi często mają do czynienia czasopisma publikujące w językach innych niż angielski. ISAJE ma zamiar przyjąć styl nastawiony na działanie, demokratyczny i otwarty dla wielu uczestników. Mamy zamiar zdecydowanie bronić swojej niezależności przed wpływami handlu.

Inicjatywa ta przeszła długą drogę w ciągu ostatnich trzech lat, ale jeszcze wiele pozostało do zrobienia. Przyszłość ISAJE zapowiada się dobrze, będziemy bowiem korzystali z bezcennych już istniejących zasobów – zaangażowania, wzajemnego zaufania i przyjaźni. Spodziewamy się, że pracując razem będziemy mogli lepiej służyć sprawie badań naukowych nad uzależnieniami niż wówczas, gdybyśmy działali w pojedynkę. Ile warte jest całe to przedsięwzięcie i na ile będzie ono w stanie zaspokoić ambicje całej grupy – okaże się na podstawie wyników pracy, jaka jest obecnie do zrobienia, a także bez wątpienia wielu zadań, jakie nas jeszcze czekają, lecz dzisiaj wszyscy w ISAJE mają wspólne poczucie misji oraz przekonanie, że przyszłość przed nami.

ISAJE: Zarząd Stowarzyszenia

Następujące osoby zostały wybrane do pierwszego Zarządu Stowarzyszenia na konferencji w roku 2000:

Przewodniczący: Griffith Edwards: Addiction

Wiceprzewodniczący: Kerstin Stenius: Nordisk Alkohol & Narkotikatidskrift

Skarbnik: Rick Seymour: Journal of Psychoactive Drugs

Członkowie Zarządu: Flavio Poldrugo, Alcoholism: Journal on Alcoholism and Related Addictions . Ed Kaufman; American Journal of Drug and Alcohol Abuse

Sygnatariusze Porozumienia z Farmington:

Następujące czasopisma przystąpiły do Porozumienia z Farmington:

Addiction, Addiction Biology, Addiction Research, Adicciones, Alcohol & Alcoholism, Alcohol in Israel – Interdisciplinary Scientific Journal, Alcohol: Clinical and Experimental Research, Alcoholism Treatment Quarterly, Alcoologia, Alcoologie Addictologie, Alkoholizm i Narkomania, Contemporary Drug Problems, Drug and Alcohol Dependence,

Drugs: Education and Policy, International Addictions Infoline, International Journal of Drug Policy, Journal of Addictive Diseases, Journal of Drug Education, Journal of Psychoactive Drugs, Journal of Studies on Alcohol, Journal of Substance Misuse, Nordisk Alkohol & Narkotikatidskrif, Personalità/Dipendenze, Revista Española de Drogodependencia, Sucht, Tobacco Control, Toxicodependências.